

”Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation.”

Lpfö 98, rev 2010

OLIKA

Handledning till

NEJ!

av författaren och illustratören Ingrid Sandborg

SYFTE

Att tillsammans med barnen samtala kring och reflektera över: ja & nej, likheter, olikheter och familj.

ATT LÄSA FÖR SMÅ & STORA

Genom att läsa boken flera gånger får det lilla barnet ord på det som syns på bilderna och lär sig snart boken utantill. Genom att läsa boken även med äldre barn kan boken innehåll utvecklas i samtalet kring den.

(Frågorna kring boken anpassas efter ålder på barnen.)

FRÅGOR OM JA & NEJ

1. Barnen i boken säger ”nej” till många saker. Brukar du säga nej till något? När sa du nej till något senast? Vad hände då?
2. Barnen i boken säger ”ja” också. Brukar du säga ja till något? När sa du ja till något senast? Vad hände då?
3. Alla har rätt att säga ”ja” och ”nej” till saker. Vilket tycker du är roligast att göra? Känns det olika att säga ”ja” och att säga ”nej”?
4. Har du sagt ”ja” någon gång fast du velat säga ”nej”? Vad hände då? Har du sagt ”nej” någon gång, fast du ville säga ”ja”? Vad hände då?
5. Titta på bilderna i boken. Ser barnen som säger ”nej” annorlunda jämfört med de som säger ”ja”? På vilka sätt? Kan en ”säga” ja och nej på fler sätt än med ord? Med ansiktet? Med kroppen?

Övning: Öva på att läsa av kroppssignaler genom att ställa er på två led med näsorna mot varandra. Det ena ledet (A) står stilla medan barnen i det andra ledet (B) steg för steg närmar sig, men stoppas med nej-signaler. Första gången kan A säga ”stopp”, andra gången använda en kroppssignal och tredje gången signalera sitt stopp med ansiktet och ögonen. Ändra övningen så att led A närmar sig led B. Prata sedan om vilka signaler som var lättast att förstå och vad som gör att en kan använda olika signaler vid olika tillfällen. Prata sedan om att en inte bara behöver lyssna efter ett nej, utan också efter ett ja, innan en närmar sig någon annan fysiskt. Testa att göra övningen med ja-signaler, där barnen får ta ett steg fram när personen framför säger, signalerar eller visar ett ja.

Med yngre barn kan den vuxne ge barnet stöd i att uttrycka nej-signaler genom att hjälpa barnet att hålla upp sin hand och säga nej eller stopp. Genom att stötta barnet i den fysiska handlingen ökar känslan och sätter sig i kroppen, så att barnet själv kan säga nej på ett självklart sätt.

FRÅGOR OM LIKHETER, OLIKHETER OCH FAMILJ

1. Titta på barnen i boken. De ser olika ut. Är det någon som är lik dig på något sätt? Kanske samma hårfärg? Eller en tröja som liknar din?
2. Är det något som du har gemensamt med alla barnen i boken? Är du olik något av barnen i boken på något sätt?
3. Titta på barnet i boken som säger nej till nyckelpigorna. Hen har en lillebror. Tror du att barnet tycker om sin lillebror? Kan en tycka om någon och bli arg på den ändå?
4. Barnen som lägger pussel tillsammans ser ut att ha roligt. Vad tycker du är roligt att göra med dina kompisar?
5. Barnet som säger nej till snigeln har en pappa. Vilka är med i din familj?
6. Barnet som säger nej till handfatet har ballonger. Varför tror du att hen har det?

FUNKTIONSvariationer

I barnböcker saknas det barn med olika synliga funktionsvariationer. När de som bryter mot funktionsnormen får vara med handlar boken oftast om det som bryter mot normen (t.ex. att sitta i rullstol) och något problem knutet till det. I slutet av boken brukar sensmoralen vara att barnet med en funktionsvariation är lika bra som andra barn, trots allt. För att vi ska kunna se bortom en funktionsvariation och i stället se den likvärdiga människan måste barn med funktionsvariationer få gestaltas i böcker på samma villkor. Det finns en idé att böcker där barnet har en synlig funktionsvariation främst är till för och intressanta för de barn som kan känna igen sig, medan böcker där barnen inte har en synlig funktionsvariation är till för alla barn. Den idén gör att de som bryter mot normen får öva sig i att identifiera sig med de som är innanför normen, medan det motsatta inte sker. Det lägger grunden för olikabehandling och bristande inlevelseförmåga. I den här boken är alla barn med likvärdigt, de med och de utan Downs syndrom, och de med och de utan dysmeli (att födas utan en kroppsdel).

JA- & NEJ-SIGNALER

Alla människor behöver öva på att se och förstå många olika sorters signaler från andra. Det handlar inte bara om att lära sig respektera och acceptera en annan persons tydliga nej, utan också om att förstå subtilare nej-signaler. Vi behöver också lära oss att lyssna efter ja-signaler innan vi närmar oss andras kroppar, något som blir extra viktigt för respektfulla och fungerande relationer när vi är vuxna. Genom att öva på att förstå signalerna och sätta ord på kunskaperna kring signaler hjälper vi barn att få sunda och jämbördiga relationer. Det finns en tendens att respektera pojkars och mäns nej i större utsträckning än flickors och kvinnors, liksom det finns en idé om att flickors och kvinnors kroppar är mer tillgängliga både för fysisk kontakt och för bedömning.

